

ҮЙЭ АҢААРЫН УСТАТА КЫРАЧААННАРЫ СҮРЭБИН СЫЛААҢЫНАН УГУТТААН КЭРЭБЭ УҢУЙАБЫН

Чурагчы улуула сайдарын тулунгар сулуунини хааларбыг Майсмонгар деген ылыга от ийин 9 күнүгөр 1946 с. төрдүс кылыс оро күн сириг көрбүтэ. Ийгэро - Татьяна Васильевна Бурасова 43 сыл устата Чурагчы орто оскуоланын алын кылааһыгар учууталыан үгүс суобастахтык үлгөөн «САССР норуотун үөрэтиринин туйгуна» болгон, «САССР норуотун үөрэтиринин үгүстөк учууталы» буюуталык аатыан нагараадаламмыта. Ажалара - Николай Петрович Майсмон Чурагчы райсэбиэтигэр былаан ылар салаага начальнигынан, депутаттынан хапта да талыттан үлгөөн ийин, ыараканык ыалдыан күн сириттэн барбыта. Эдвини дээрэ Любовь Николаевна Чурагчы орто оскуоланыгар химия уонна биология учууталынан, Албина Николаевна Чурагчы балыаһыгар бизнэсиринин, Светлана Николаевна нуучча тылын уонна литература тын учууталыан үлгөөн, ээр көлүөнөн ийини үөрөтүннү бэйэтирин тус кылааһыгар көгүрөсириттэрэ. Учууталлар көлүөнөлөрүн угумнаан, Татьяна Ивановна Ноева 20-гэн тахса сыл учууталыан үлгөөн, Бахсы орто оскуоланыгар завучуан, Мария Афанасьевна Оганешникова Дьоксуускай куоракка 15 сыл устата нуучча тылын учууталыан үлгөөн. Елена Васильевна Слепцова речной училищеге 20-нө сыл эстепка учууталыан үлгөөн. Билигин буюуталык сынналыанна олорор.

Билигин-көрүүгэ тардыһылаах, айылыа, тулаһыар эйгэ тыаһын-ууһун ээтирэн ийэр кылыскаан 1964 с. сэгэ сыгылаах Чурагчыга оро музыкальнай оскуола фортепиано кылааһын ситиһилэтих үөрэтир бүтэрбитэ. 1965 с. Чурагчы орто оскуоланын үөрэтир бүтэриитигэр, «детсад иптэтир» кыан-

филиациялаах ситиһилэтих тулуһа. Ойон Хоттогору Дирингэр иптэтирэн аанан үлгөөн ийин, олорор ыаллара ыалдыангар, кулуун тутарга төгөрү кылытэ. «Мичиг» уонна «Космос» уһууһа музыкальнай салайааччыан үлгөөн уруоку ытыктыктыгар, төрөтүттэрэ, бэйгэ үлгөөн дьонноро куруутун махтана асталлар. 1981 с. кытактан СГУ-и филология салаһын бүтэрбитэ.

Зинаида Николаевнабыт - айылдаатан айдарылаах педагог, кунни оро барыта экирэтэ сыдыар күнүгү Кийигэ. 50 сыл устатах-туорелыгар төһөгөөк эбэх кырачааннарга классическай музыканы болуотун ийитиннэри, толкуйдатан хас бийрээтин ие хоһоонун өйдөтөн музыка ийэр эйгэтир уһууһа буолуой? Кини уһууһун иптэтирчирэ Дуня Устинова, Сардана Захарова, Ерема Михайлов Музыка Урдүкү оскуоланыгар үөрэтир. Насюк Артемьева үгүс орогон талыттан үөрөкө сыдыабыта. «Мичиг» уһууһун иптэтирчирэ Коля Макаров бу хайыскага ийини баһылаан, Владивосток куоракка филармония оркестрыгар ситиһилэтих үлгөөн сыдыар. Зинаида Николаевнабыт музыка, ырыа дыкты эйгэтир уһууһун үөрүһүгэрин саксороутар туһанык, ийгэри баһылаан үөрэн-үлгөөн сыдыаллар: «Берево» уһууһун музыкальнай салайааччыта А.В. Лутинова, ЯПК музыкальнай салаа студентара Лия Макарова, Майя Филиппова, Суорун Омоллоон аатыан Опера уонна балет театрын бэйр бастык солистката Людмила Кузьмина, эстрада ырыаһытара Александр Тытылынаева-Алексеева, кунни сурдыа, музыка арааарсацията Иннокентий Тытылынаев, Вера Пухова-Ларионова-Ый кылыа, П.А.Ойуунускай аатыан Саха театрын артыыската Наталья Коржова-Слепцова, «Үгүс көлүгө театры» артыыската Анна Флегонтова уолда. Төһө да сааһырлар, билигин дьаракты оролорго үөрэ-көтө, ылыы-туойа сылаар эйгэтир тэрийэр, бадалаах оролору кытта ыгыран ылан бэйэлэригэр сөптөөх ие хоһоонноох тылаах-өстөөх ырыаны талларан ылаһырга үөрэтэр, билэ-кесте салаабат сөптөй ороно дьон ийингэр тахсан дьоксурун арыһарыгар көмөлөһөр. Оролор да, төрөтүттэр да куттарын тулуһун, айылдаатан талааннаах бийр ийгэтирчирин кун туттабыт.

Оскуола үөрэтэр сылаһыгар, 60-с сыллар садаланыларыгар, аатырбыт балерина А.В. Посельская тэрийбит үгүс курууһун 3 сыл дьарактамыта. 70-с сыллартан садалаан, 90-с сыллар бүтүгүрүгэр музыкальнай оскуола директорэ А.П. Гоголев, салгы Н. Уаров, П.Ф. Кобелянов салгаларыан норуот

инструментарын оркестрыгар холбоһон, домбрада, балалайкага, кырыымсага, баянна сонноһуота. Бу дьон-сэргени түмэр оркестр оройунта кытыллар спартакнадалар, ыһаахтар үөрүүтөх айылтыларыгар уонна сабыһыларыгар, маассабай үлгүүгэ, үгүс тэрэтирнэргэ докуһуолуура. Эссө бэйр сыл, народнай театр режиссера М.А. Николаина-Герасимова көрөһүүтүн, Аммеца тыйын Ийин Эгэр оройуннар театрынай фестивалларыгар «Сайсары» драмага кытыллытара. Спектакль ие хоһоонун толору арыһын, олоһоохтору, фестиваль кытылылаахтарын сөстөрүн турардаахтар.

Олоһо куруутун актыбынай позициялаах Зинаида Николаевна ээр эрдэтирэн дьахталлар общественнай хамсааһынардыгар кытылыта. 1968-1973 сс. Саха сиргэр тэриитибит өбүгэ ийин-дьярдаһын тэтирээр аан бастагы «Чурагчы» курууһока Ф.Г. Пулова, Е.А. Пермякова салгаларыан куннэн дьарактамыта. А.Е. Гордеева, В.Д. Васильева сааһыр көмүрүгэр, 1980-1985 сылларга оройун дьахталларыан хамсааһынардыгар кытыан, төһөгөөк саксороолорун оролорго көтөкөк үдүн ытыктыта. Оролоро оскуола үөрэтэр комитигэр Чурагчы орто оскуола, улуустаагы гимназия төрөтүттэрин комитетин председателин, I №-дэх детсад, «Космос» детсад профкомун чилиэннэригэр үгүс суобастахтык үлгөөн, хас да төгүл оройун дьахталларыан уонна профсоюзнай тэриитэригэр конференциялар делегатынан талытылабыта. Билигин да бэтэрэнир хордарыгар куруутун кытылар. Ырыа музыка көрүгэр улуус дьүүһүгэр сүбэтин чилиэти.

Оройуннаагы үөрэх тэриитэригэр ийин ардыларыгар ытыллар социалистическай куоталаһыларга «Лучшая по профессии» анал ааты ылыта, улууска оскуола куннэн ийини сэгэ саастаах оролоро ийгэр-сайынарлар тэриитэтир «Бастык музыкальнай салайааччы» номинацияга тиксиритэ, мелодистка Н. Макарова Зинаида Николаевна айылтылаах үлгөөн сүтүрүөн туран, «Бастык музыкальнай салайааччы» аты ийгэрбитэ. Ыйыл «Музыка - для всех» бырайыак тэриитигэр, Москвадан кэлд. проф. Э.Б.Абдуллин Дьоксуускайга кунни ытыллыт курууһун үлгөөн, блок-флейтага уонна гитарага ооннуурга үөрөмүгэ, аалыс үлгүүтүн баһылаабыта. Урдүкү таһынаах тутар хамыһыа ийингэр экзаменарын ситиһилэтих туттарбыта.

Олоһун доһоро, үлгө бэтэрэни, Мугулайтан төрүттөк Егор Дмитриевич Захаров Тамбов куоракка сүдү ытыһы

үөрэтир ситиһилэтих бүтэрбитэ. Билигин буюуталык сынналыанна олорор. Куннэн ийин куруутун ойуу, субалитамалы сыдыар, үлгөөн күн аайы массыанан ажалар-ийлэр.

Егор Дмитриевич, барыта сыстааһа күн, 14 сыл устата «Арктика» олоһоока хоту балыкыттар анал бийгээдэтир салайааччытыан аанан үлгөөн. ВДНХ кытылылаага, ийин төгүл «Пятилетка ударника» анал бэйгэтир, «Социалистическай куоталаһы кытылылаага» анал аат хаһаайынардынан буюула.

Ийин сааһырыларын сааһа, ийгэр кыргыттары күн сириг көрбүттэрэ. Кыргыттары туоратан көмөтө суох бэйлэрө көрөн-истэн, ийгэн-такайан улаһынардыгар. Ийин үгүс-үгүс сөмөй кыргыттар 2008 с. улуустаагы гимназияны үрүн көмүс мэтээлигэр бүтэрбиттэрэ. Марина Егорова ХИФУ олоһо филология тын уонна религиоведение тын Институтун кыһыл дипломуан, Франция «Сан Кантен-эн-Ивлин» Версальскай университетин магистратуран дьикомун ситиһилэтих көмүскөн, Дьоксуускай куорат «Майто» ХЭГ «специалист по технической и информационной поддержке пользователей» дуоһунаһыгар аанан үлгөөн сыдыар. Татьяна Егорова Москвага Госуниверситет Горнай университет «финансы и кредит» салаатын бүтэрэн баран, СӨ бэтэст уонна аралдыа дьахталарын департаментыгар ведущий специалистинин, бэйилыттан СӨ граждэскай обществоларыан Институттарыан сайдыатын министриститэтигэр сүдү специалистинин үлгөөн.

Билигин ытыктыр дьүүһүгэр, сүбэтигэр, куруутун үөрө-көтө сыдыар эйгэтир, эрдэнэ эримнээх куттаах, саптааһы сааһа тын куннэн үлгөөн, ылытылаах аралдыан үлгөөн ийгэрбитэ. Зинаида Николаевнабыт, төрөтүттэрэ Чурагчы тын харыс сири хаһыарылааһа, дьон олорбут кыбартыраларыгар олорор. Куннэн элгээт оролорго, элгөөн аһара түргө сүрүтэ. Зинаида Николаевна сотору куннэн «Мичиг» үлгөөн 50 сылы, оттон бэйгэ 70 сааһын тугар. Куннэн Кийигэ доһорун Егор Дмитриевич кыта элгээт олорун, кыргыттарыг аактыан аһага турдунар, көрө эйгэтирэн көрүкөтө сыдыан! Үйэ аһарын устата тапалаах Чурагчыгар атыктыр төрөтүттэригэр, иптэтирчирин, үлгөөн эйгэтир чакыи кун туттабыт!

М.Д. ВЕРТЫЛИНА,
М.Н. ЯКОВЛЕВА.

“Сахамедстрах” ийитингэр

РОССИЯНАН АЙАННА “САХАМЕДСТРАХ” ПОЛЫҢЫН ЫЛЫН!

Сайыт - үгүс дьонно сынналыах көмө. Бүтэтих сылларга Саха сирин саксоро дойдук уруортарыгар сынналыа талаллар. Манна айыһылаа тылааһа үгүс өрүт эбэх атын омок тылын билиг булуһуна суох, сервис туһунан, санаа удаһыр уонна медицинай өтөһү туһаныла күннү доһуйбат. Айан куннэн бийр куннэн булуһулаах медицинай страховкалаһыан полиһын ылааһа, дойдук медицинай страховкалаһыан босхо көрдөрүнөр кыах баар. Урдүнэн бары бэйилыларга босхо көрдөрүнөр кыах баар. Уһууһун регион бийр улахан страховкой хампааны атынаг “Сахамедстрах” тэриитэ буолар. Хампаанна полис бээр 56 пууннаах. Ол ийин, өрөстүүбүтүс бэйилэр 83% ийини өтөһөтө “Сахамедстрах” тэриитэтин талан олорор. 2015 сыл түмүгүнүн, “Эксперт РН” рейтинг таһаарар агент-

ство “Сахамедстрах” хампаанытын үлгөөн хамыһылаһыан урдүк таһынааһыан уонна бары орутунун эрдэтих буоларын сыаналаһа.

Тустаах федеральнай сокуонна олоһунан, булуһулаах медицинай страховкалаһыан полиһа бийр куннэн буолан, Россия бүтүгүрүгэр барсар. Ойон “Сахамедстрах” полиһыан бэйр репутатан ураты, дойдук бары куортыгар туһаныаһа сөп. Ийин таһынан, бүтэриитэ полиһын талы атын үгүс оруттэригэр.

КУНУСКУ СТАЦИОНАРГА ЭМИНЭН ХААЧЫЛЫ - босхо, Страховкалаах күннэн элгөөн булуһулаах медицинай страховкалаһыан үбүттэи талонор.

ОЙДӨН: стационарга элгөөн куннэнгэр быраас аһабыт эмин харыһа атылаһааһа. Государство мөккө программаларыгар олоһунан стационарга элгөөн босхо олоһулуоһаах. Манна диагностика тын төлөбүрдөх барыһы быраас аһабыт медицинай страховкалаһыан программалар куннэнгэр эмин атылаһы - сокуону күннэн

буолар. **БАРАММЫГ ХАРЧЫНЫ ТӨННӨРҮӨХХЭ** СӨП. Эскөтүн, күннэн стационарга элгөөн куннэнгэр эмин атылаһыт түгэнигэр, бэйр бырааһыан “Сахамедстрах” нөкүө көмүскүүр кыахтаах. Ол ийингэр, толору ааты-суолун, кылыһыан ийин хампаанна аатыгар сайааһа түлөрөр. Манна पासар куопуһага, телегүн, медицинай полис, ИНД, СНИПС, банковскай сөтө нүөмэригэр уонна эмин атылаһытын туһулуур чектэри ытыла ирдэнэр. Очотугар, хампаанна үлгөөттэрэ экспертиза онорон, ороскуоту толору саһыан сөп.

Полиһы онорторого “Сахамедстрах” чуустааһы офийлыгар кытыт. **Адырыһа:** Чурагчы салгыныгэр, Ленин улууса 30 №-р. Ийин таһынан телегүнүгэр сүбэ ылар орду: 8-800-200-14-03; 8(4112) 44-44-88.

